

כתר התורה

ע"ש רבי יצחק אבוחצירא זצוק"ל

רבי יצחק יוסף שליט"א

בית ההוראה הארצי כתר תורה ע"פ פסקי מרן

העלון השבועי פרשת חיי שרה תשפ"ד

מאמר השבוע

הרב אברהם רחמים

לחיות באמונה

בפרשה אברהם אבינו שולח את עבדו זקן ביתו, לבקש אישה לבנו יחידו יצחק.

אליעזר הולך באמונה ובדרכו מתפלל לקב"ה שיצליח את שליחותו ואף עושה סימן לדבר: "וְהָיָה הַנֶּעֱרָה אֲשֶׁר אָמַר אֵלַי הִטִּי יָדַי וְאֶשְׁתָּה וְאֶמְרָה שְׁתָּה וְגַם גִּמְלִיךָ אֶשְׁקָה אֹתָהּ הַכֹּחֶת לְעֶבְדְּךָ לְיִצְחָק וְכֹה אֲדַע כִּי עֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם אֲדֹנָי." – לרוב צדקותו כאשר שאל – כן נעשה. הנערה הראשונה שמצא לשאול ממנה מים לצימאנו השיבה לו כאשר ביקש.

והנה, את סיפורו הנפלא של אליעזר אנו זוכים לשמוע מהתורה בכל שנה, שתי פעמים: א, בזמן 'הווה' – כאשר אליעזר היה נמצא בדרכו אל ארם נהרים, אז דבר עם הקב"ה שיצליח דרכו. ב, כאשר התורה הקדושה מספרת לנו, כיצד אליעזר עצמו, מספר את כל אשר קרהו – בבית רבקה, לפני לבן ובתואל.

על כפילות הסיפור באריכות אמרו חז"ל (מדרש רבה): "אמר ר' אחא יפה שיחתו של עבדי בתי אבות מתורתן של בנינים", ומפרש ר' אחא: הנה, פרשתו של אליעזר שנים וג' דפים והכתוב אומרה ושונה, ואילו דיני "טומאת שרץ" הם מגופי תורה, והדין ש"דם שרץ" מטמא כמו "בשר השרץ", נלמד מריבוי המקרא, שנאמר "וְהָיָה לָכֶם הַטִּמָּא בַּשָּׂרִץ" מהו 'הטמא'? אלא ה' יתרה ללמד שדמו מטמא כבשרו..."

הרי שזה פלא גדול התורה נוהגת לקצר בדבריה וכבר מ'קוצין' של אותיות בתורה למדים מהם הלכות רבות, לעומת זו סיפורו של אליעזר נכתב ב' פעמים באריכות!

אכן, כמו בכל מקום, משפט חז"ל צריך תלמוד. ובענייננו נשאל, מה כל כך יפה ב'שיחתו של עבדי אבות', מה כבר אמר אליעזר ששיימח את הקב"ה יותר מדיני המצוות הרמוזות בתורה בקיצור רב?

יתרה מזו. הנה, כאשר אליעזר חוזר מבית בתואל עם הגמלים ורבקה, אל מקומו פוגש בדרכו את יצחק אבינו הולך לפניו וכשנפגש עמו נאמר: 'וְיִסְפַּר הָעֶבֶד לְיִצְחָק אֵת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר עָשָׂה'. פרש"י: - 'גלה לו נסים שנעשו לו, שקפצה לו הארץ ושנודמנה לו רבקה בתפלתו'. וכאן לכאורה קשה. אם 'יפה שיחתו של עבדי אבות מתורתן של בנינים', מדוע התורה לא האריכה שוב, בפרוט סיפור דברי אליעזר אל יצחק, הרי סיפור זה יפה מאוד, מדוע לא נאריך בו גם פעם שלישית?

והמתבונן יגלה, כי התשובה נפלאה ומתוקה עד מאוד.

כידוע, תכלית התורה הקדושה היא אחת, לקרב את היהודי אל צור מחצבתו, אל הקב"ה בעל הכוחות כולם. להשיב אל לבו של כל יהודי, שהמושג 'מקרה' איננו קיים, אלא הקב"ה משגיח על כל בריה ובריה, זן ומפרנס מביצי כינים ועד קרני ראמים בדקדוק רב.

המשור בעמ' 3

נושא: על מי מוטל תיקון פיצוץ או סתימה בצנרת בבית מושכר

מקרה א': ראובן שכר דירה משמעות, וכעבור מס' חודשים אירע פיצוץ בצנרת מחמת שהיא ישנה מאוד, ראובן ביקש משמעות לתקן, ושמעות אומר אני העמדותי לך בית תקין לכן עליך לתקן זאת מכיון שאתה כעת גר בדירה.

מקרה ב': ראובן שכר דירה משמעות, וכעבור מס' חודשים אירע סתימה בצנרת, ראובן ביקש משמעות לתקן, ושמעות אומר אני העמדותי לך בית תקין לכן עליך לתקן זאת מכיון שאתה כעת גר בדירה.

בשני המקרים דלעיל על מי מוטל לתקן את הבעיה?

תשובה: לגבי השאלה הראשונה צינור מים שהתקלקל ואירע בו פיצוץ בתוך תקופת השכירות, על המשכיר לתקן, ולגבי השאלה השנייה נסתם צינור הביוב שבבית אף אם השוכר לא פשע ולא חרג משימוש רגיל בו אין המשכיר חייב לתקן בתנאי שהעמיד מתחילה צינור הראוי לשימוש.

נימוקים ומקורות:

והנה דין חיובי השוכר והמשכיר בתיקון הבתים מבואר במשנה ב"מ (קא:): "המשכיר בית לחבירו, המשכיר חייב בדלת, בנגר, ובמנעול, ובכל דבר שמעשה אומן, אבל דבר שאינו מעשה אומן השוכר עושהו". ובגמ' שם "תנו רבנן המשכיר בית לחבירו, משכיר חייב להעמיד לו דלתות, לפתוח לו חלונות, לחזק לו תקרה, לסמוך לו קורה. ושוכר חייב לעשות לו סולם, לעשות לו מעקה, לעשות לו מרזב, ולהטיח את גגו". ברש"י בגמ' מובא שמדובר בחיזוק קורה שנשברה, וחיזוק תקרה אם התלעו הנסרים, דהיינו שחייב גם בתיקון הדבר אם התקלקל ולא רק לדאוג לכך שזה יהיה מלכתחילה.

והראשונים כתבו בחילוק הדברים שהמשכיר צריך לעשות לדברים שעל השוכר לתקן זה תלוי בין דבר שעיקר הבית תלוי בו ובלי זה אינו יכול לדור בבית שזה חובת המשכיר לתקן, לבין דברים שאין עיקר הבית תלוי בהם ויכול לדור בלעדיהם שזה חובת השוכר לתקן. ואף בדברים שעיקר הבית תלוי בהם חייב המשכיר רק במעשה אומן.

הרי לנו שכל קלקול/תיקון שבלעדיו אי אפשר לגור בתוך הבית חלה חובה על המשכיר לתקן, שכן, בקלקול זה השוכר אינו יכול להשתמש בדירה.

והחילוק בין מעשה הדיוט למעשה אומן הוא פשוט שעל דעת זה הוא השכיר לו את הבית שכל דבר שהוא מעשה הדיוט ויכול השוכר לתקנו בעצמו שיתקן השוכר ולא יתבע את המשכיר לתקנו.

יצוין, ויודגש, יוער, ויזאר, שאף שהשכירות היתה בסתם אני גם אומד את דעתם שכל קלקול שלא מצריך מעשה אומן יתקן השוכר ולא המשכיר, ויסוד לזה מצינו בשיטה מקובצת (על המשנה שהבאנו, ב"מ קא:) שהביא מר' יהונתן דכל שהוא מעשה הדיוט "נמצא שאינו צורך הבית אלא למי שהוא דר שם משום הכי עליו לתקנו". ומבואר א"כ שכל מעשה הדיוט מוגדר כאינו צורך חיוני לבית ועל השוכר לתקנו.

המשך בעמ' 4

שאלה

סיר ניגיה גריל שציליתי בו בשר (המבורגר, נקניק, וכדומה) וכעת אפיתי בו ציפס פרווה, האם צריך לחכות שש שעות לאכילת חלב?

תשובה:

ראשית נבאר שהמכשיר הנ"ל הוא כעין תנור קטן מאוד נפתח לשניים כעין צדף ובחלקו התחתון מונחת התבנית (נשלפת) שבה מונח האוכל, ובחלקו העליון ישנו גוף חימום מכוסה ברשת (אשר מונעת במקצת כניסת שומנים) ומאחרי גוף החימום ישנו מאוורר שמפזר את החום לכל המכשיר.

ובעת שמבשלים בו ישנם טיפות שומן שניתזים לכל עבר, ובגמר הבישול הם דבוקים בדפנות המכשיר, אולם התבנית עצמה נשלפת ומנקים אותה קודם הבישול הבא.

נמצא: שבעת אפיית הציפס בוודאי ניתז השומן השרי שישנו בדפנות לתוך התבשיל, ואם כן לכאורה יש להמתין שש שעות כדין תבשיל של בשר.

אלא שראיתי מה שכתב הרמ"א ביורה דעה סימן פט' סעיף ג' בענין תבשיל בשרי שהמנהג להמתין שש שעות אחריו כמו בשר ממש. וכתב: מיהו אם אין בשר בתבשיל רק שנתבשל בקדירה של בשר מותר לאכול אחריו גבינה.

וכתב שם הש"ך שם ס"ק יט' שמדובר אפילו נתבשל בקדירה שלא הודחה יפה.

וע"ש בפתחי תשובה ס"ק ז' בכוונת הש"ך שמדובר אפילו באופן שאין שישים בתבשיל נגד השומן שדבוק בדפנות הקדירה, ושבו כתב בשם ספר בית לחם יהודה דדווקא אם אין נרגש טעם השומן אבל אם נרגש הטעם אז צריך פי שישים נגד השומן.

וראיתי להגר"ח בבן איש חי שנה שניה פרשת שלח לך אות יב' שכתב, שאם יש שישים אז מותר לאכול אחריו חלב מיד, וראוי להצריך קינוח והדחה, ואם אין שישים ימתין לפחות שעה אחת, והמחמיר שש שעות תע"ב.

מסקנה:

כיוון שיש פי שישים בציפס נגד השומן שדבוק בדפנות, ובפרט שבמציאות אין טעם השומן נרגש, ועוד שעל פי רוב הוא פגום,

לכן מותר לאכול חלב מיד אחרי אכילת הציפס, ויעשה קודם קינוח והדחה.

המשך מע' 1 - מאמר השבוע - הרב אברהם רחמים

הדרגה הגדולה של האמונה בקב"ה היא, כדברי חבדוק: 'יצדיק באמונתו ית'ה' – פי' להשתדל לחיות עם הקב"ה יום יום גם במעשים הפשוטים ביותר וקל וחומר במעשים שצריכים סיעתא דשמיא גדולה.

דרגה גדולה זו 'לחיות עם הקב"ה' אנו מוצאים אצל אברהם אבינו כנאמר: 'ה' אֲשֶׁר הִתְהַלַּקְתִּי לְפָנָיו...' וכן בנח נאמר "אֵת הָאֱלֹקִים הִתְהַלַּף נֹחַ" דהיינו, צדיקים אלו הלכו עם הקב"ה יום יום, רגע רגע, הם לא רק דיברו אותו בלילה תחת הסמיכה ובבוקר נפרדו ממנו, אלא גם ביום כאשר הלכו לקנות חלב ולחם מהמכולת או כאשר חפרו באר מים וכן כשחיפשו אישה לילד, עשו זאת יחד עם הקב"ה – זה נקרא "יצדיק באמונתו ית'ה" – חיים עם הקב"ה בכל רגע, בכל חוויה.

מעלה גדולה זו, של קיום תכלית התורה – "לחיות באמונה", אנו מוצאים בדברי אליעזר עבד אברהם ולכך התורה מציינת זו באריכות ב' פעמים, ללמדנו שאליעזר היה מאמין גדול, חי עם הקב"ה.

הנה, כאשר אליעזר הלך אל 'ארם נהרים' עם אנשיו – דיבר עם ה'. גם כאשר הגיע אל בית 'לבן ובתואל' – האנשים הרחוקים מהאמונה, הוא לא 'החביא' את הקב"ה במקום אחר כי לא נעים לומר ללבן הארמי שהוא דתי מאמין החרד לדבר ה', אליעזר לא התבייש לספר בגלוי כי הקב"ה, הוא בעל הכוחות כולם, והוא זה שהיה בעזרו עד הלום. אלא אליעזר עמד בבית לבן בגב זקוף – "וַיֹּאמֶר לֹא אֶכֶל עַד אִם דְּבַרְתִּי דְּבָרֶיךָ" – אז שכולם היו בשקט פתח פיו ואמר בקול רם בפני כולם את האמת המוחלטת כפי שהוא רואה ומבין אותה: 'עַבְדְּ אַבְרָהָם אֲנִי. וְה' בֵּרַךְ אֶת אֲדֹנִי מְאֹד וַיִּגְדַּל...' אכן, אדוני עשיר גדול אבל לא מעצמו אלא – **הקב"ה עשה אותו עשיר!**

לכן "וַתָּבֹא הַיּוֹם אֶל הָעֵץ וַאֲמַר ה' אֱלֹקֵי אֲדֹנִי אַבְרָהָם אִם יֵשֶׁךְ נָא מִצְלִיחַ דְּרָכִי אֲשֶׁר אֲנִי הֹלֵךְ עָלֶיךָ..." אני התפללתי לקב"ה שיצליח דרכי והקב"ה עשה כרצוני, הסימן שנתתי התרחש! כאשר ראיתי זאת "וַאֲקִד וַאֲשַׁחֲנָה לָהּ" וַאֲבָרַךְ אֶת ה' אֱלֹקֵי אֲדֹנִי אַבְרָהָם אֲשֶׁר הִנֵּחֵנִי בְּדֶרֶךְ אֱמֶת לְקַחַת אֶת בֵּת אֲחִי אֲדֹנִי לְבָנוֹ" בקיצור, כל הניסיון שלי למצוא אישה לבן אדוני היה בהשגחה מאת ה' זה הסיפור האמיתי. מעתה "אם יִשְׁכַּם עֲשִׂים חֶסֶד וַאֲמַת אֶת אֲדֹנִי הַגִּידוּ לִי וְאִם לֹא הַגִּידוּ לִי וַאֲפָנָה עַל יָמִין אוֹ עַל שְׂמֹאל" – זה הסיפור של אליעזר למרות שהוא מספר אותו לאנשים שהראש שלהם נמצא ב'עסקים השחורים' (כנאמר 'וַיֵּרָץ לָבָן אֶל הָאִישׁ... וַיְהִי כִּרְאִית אֶת הַנֶּהָם וְאֵת הַצִּמְדִּים עַל יְדֵי אַחֲתוֹ...' – שנתן עיניו בממון). הוא אינו מתבייש לבטא ביניהם את רגשות האמונה שהוא חי בהם.

אדם רגיל מן השורה, היה ניגש ישר אל העניינים: "לבן ובתואל שמעו נא. אדוני עשיר גדול והוא נתן לבנו את כל אשר לו. כעת, הוא מחפש שידין לבנו והוא מבקש שתהיה הכלה ממשפחתו, האם אתם מוכנים?..."

ומה רע בטענה כזו, מי לא ירצה להשתדך עם אברהם אבינו ש'שמו טוב משמן טוב' בכל אתר ואתר? אלא שאליעזר חי את הקב"ה ולא התבייש לשבח ולגדל את שמו בכל מקום על כך נאמר "יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בניס".

בעצם, מעלה זו של 'לחיות באמונה' מצינו אצל גדולי ישראל, וכמו אצל יוסף הצדיק ודוד המלך.... הנה, כאשר יוסף היה בבית פוטיפר. נאמר: "וַיֵּרָא אֲדֹנָיו כִּי ה' אִתּוֹ..." ביאר רש"י: "ראה שם שמים שגור על פיו". יוסף לא התבייש להזכיר את שם ה' אלא להפך "וַיְהִי ה' מִבְּטָחוֹ". למרות היותו בבית פוטיפר תלה את הצלחתו בקב"ה תמיד.

וכך אמר דוד המלך נאמר "וַאֲדַבְרָה בְּעִדְתֶּיךָ נֶגֶד מַלְכִּים וְלֹא אָבוֹשׁ" – "גם כאשר אני נמצא עם מלכים אחרים שמעניין אותם מכוניות, כסף וזהב ושאר הבלי העולם, אני מדבר במצוות שלך". – אלו הם גדולי ישראל ואלו השיחות החביבות לפני הקב"ה שנועים לו לכפול אותם באריכות.

מעתה נבין למה כאשר אליעזר מספר את הדברים אל 'יצחק התורה מקצרת. והתשובה פשוטה, לספר ליצחק 'סיפורי אמונה' אין זה חכמה ומעלה גדולה, שהרי אילו אליעזר לא היה מספר ליצחק שהוא התפלל לפני שהוא ניגש למצוא לו אישה, אזי יצחק היה מביט בו בתמיהה גדולה, על כן דיברו עם יצחק מובן וברור ואין להאריך בו. אולם, החידוש הגדול והיפה, שאליעזר עומד מול לבן ובתואל ובפניהם אומר להם שההצלחה שלו היא מאת הקב"ה מלך העולם, זו גדולה ששווה אריכות, יותר מציווי התורה עצמו.

הקב"ה יזכנו לחיות באמונה בכל יום, בכל מקום – אמן!

מטרות העמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים

המשך מע' 2 - הלכה למעשה - הרב יגאל אלון

ומאידך יעויין ברמב"ם (שכירות ו, ג) דחיוב המשכיר הוא "באלו מדברים שהן מעשה אומן והם עיקר גדול בשיבת הבתים והחצרות", דהיינו כל דבר שאילולי זה לא שייך לגור בבית אזי חובת המשכיר לתקן. וכן מבואר בשו"ע (חו"מ שיד, א).

לפי"ז נראה דבנידו"ד דנן שצינור מים שהתפוצץ, בכל מצב יש לראות את תיקונו כמעשה אומן, וצריך לזה איש מקצוע, ואי אפשר לגור בבית עם צינור מפוצץ, לכן ישנה חובה על המשכיר לתקן את הצינור.

זאת ועוד, טעם נוסף לחיוב המשכיר בתיקון הוא עפ"י דברי הטור (חו"מ סו"ס שיד) בשם הרמב"ם דבכל אלו הדברים הולכים אחר מנהג המדינה, וכן הביא להלכה ברמ"א (חו"מ שיד ב) והב"י ציין לדברי הרמב"ם בפ"ו מהל' שכירות, האמנם הרמב"ם בפ"ו מהל' שכירות ה"א כתב דין זה ביחס להשתמשות השוכר בזיזי הבתים ולא כתב זאת ספציפית ביחס למנהג המדינה לעניין התיקונים, לכן יעויין בפרישה (סו"ס שיד) שטוען שהטור סובר בדעת הרמב"ם שדבריו על מנהג המדינה חלים על כל הדברים הנזכרים בחו"מ סי' שיג וסי' שיד דהיינו גם על תיקוני הקלקול. וכ"כ הגר"א (חו"מ שיד, ח). וא"כ אזלינן בכל זה בתר מנהג המדינה.

ופשוט כיום שמנהג המדינה הוא לחייב את המשכיר בכל קלקול שבא כתוצאה מבלאי,

אמנם תיקונים קלים ושאינם מהותיים שגם עימם יכול השוכר לגור בבית אף שאין מחייבים את המשכיר גם את השוכר הם לא מחייבים (ביציאתו מהדירה), וחייבו של המשכיר הוא בכל תיקון שבקלקולו אין לגור בבית כשהקלקול נגרם כתוצאה מבלאי,

ותיקונים שיכול השוכר לדור עימם המשכיר והשוכר אינם יכולים לחייב האחד את השני לתקן אם הקלקול שנגרם מבלאי,

יש להדגיש שחייבו השוכר מצומצמים לקלקולים שנגרמו משימוש לא נכון של השוכר, בין אם היו אלו כתוצאה מגרמא או ממעשה בידיים, כל מקום שהשוכר לא שמר את הדירה כראוי חייב בתיקון הקלקול שנגרם כתוצאה מכך (ומובן שכל זה אם נאמר במפורש בחוזה שהשוכר חייב לשמור על הדירה ולהחזירה כפי שקיבל) ויעויין ברמ"א (חו"מ שא, א)

ולמסקנה בנדון שלפנינו שהשוכר לא פשע ופיצוץ הצינור לא באשמתו, חייב המשכיר בתיקון הצינור.

בית ההוראה
קו ההלכה

בתר תזרזה

בגשיאות הרב הגאון **חיה פנירי** שליט"א
על פי פסקי מרן הגאון רבינו **עובדיה יוסף** זצ"ל
ובנו ממשיך דרכו הראשון לציון הרב **יצחק יוסף** שליט"א

בית ההוראה נותן
מענה הלכתי ויעוץ רפואי
בדיני טהרת המשפחה

רבני הקו נותנים מענה
לכל חלקי הארץ
ואזור בנימין בפרט

בברכה
קו ההלכה בתר תורה

חייגו במשך כל שעות היום
02-5408030

מטרות העמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים